

In fabrică...

Povestea Irinei Csik — un om adevărat!

Cunoscînd un om, vi s-a întîmplat, desigur, să vă aduceţi aminte de personajul principal al unui roman sau piese de teatru, de o imagine dintr-un film sau de un alt om pe care l-aţi întîlnit, cu ani în urmă, în diferite împrejurări. Fără îndoială că da. Şi nu de puţine ori v-aţi grăbit să-i mărturisiţi noului prieten această asemănare care uimeşte de multe ori.

Un lucru ca acesta mi s-a întîmplat de curînd, la Lugoj, stînd de vorbă cu maestra sportului Irina Csik. Dar nu era vorba de o asemănare cu un personaj de carte, din vreun film, ci, dimpotrivă, de un text pe care-l citisem de curînd şi care arăta tocmai deosebirea extraordinară dintre interlocutoarea mea şi un alt sportiv, bine cunoscut în lumea întreagă. Nu m-am grăbit să-i spun acest lucru Irinei Csik, deoarece voiam să recitesc cu atenţie acel text. Acesta a fost, de fapt, primul lucru pe care l-am făcut revenind la Bucureşti, cînd mi-am dat seama că, într-adevăr, între viaţa canotoarei Irina Csik şi cea a discobolului italian Adolfo Consolini există o deosebire extraordinară!

E şi firesc, vor spune cei mai mulţi, mustrînd cu asprime pe gazetarul care caută — să zicem — cu orice preţ lucruri ieşite din comun. In fond, de ce să faci această paralelă?

E simplu: pentru că, independent de voinţa noastră, ea există. Probabil că n-aş fi început reportajul în felul acesta, dacă n-aş fi citit prezentarea făcută lui Consolini de ziaristul italian Gianni Brera, care, spune chiar el, este cel sortit să scrie romanul celebrului recordman. Şi, pentru a nu discuta în gol, iată chiar fragmentul cu pricina:

„Adolfo Consolini n-a învăţat niciodată să decline substantivul „rosa — trandafir", nici să rezolve probleme de contabilitate financiară. Munca sa era de a căra pachetele cu bumbac la uzina „Chatillon", o mare fabrică de ţesături. Apoi, cînd a bătut recordul mondial (53,34 m. în 1941), el a găsit foarte natural că munca aceasta nu i se potriveşte. A fost angajat într-un birou. Scria adrese şi lipea plicuri".

La textul acesta mă gîndisem în tot timpul şederii mele la Lugoj, în lungile discuţii purtate cu Irina Csik. Citisem reportajul lui Brera despre Consolini şi trebuie să recunosc că măsurasem pînă atunci personalitatea marelui campion, chiar viaţa lui, numai ţinînd seama de recordul său la aruncarea discului. Cu atît mai mare mi-a fost deziluzia cînd am întîlnit titlul reportajului: „Romanul lui Adolfo Consolini, omul simplu".

Deosebirea de care vorbeam există şi vă veţi da seama că ea aduce faţă în faţă două lumi. O veţi înţelege ca şi mine, citind această poveste pe care vreau să o redau tot atît de simplu cum am aflat-o. Dar înainte de a o scrie, vreau să fac încă o precizare legată de performanţele celor doi sportivi: nimeni să nu creadă că socotesc performanţele Irinei Csik la o valoare egală cu cele ale campionului olimpic şi european. De fapt, mai rămîne să adaug despre Consolini, care acum cîteva săptămîni a împlinit 39 de ani, că aşa cum Irina Csik este fiica unor ţărani săraci din Satul Mic, de undeva de pe lîngă Mureş, Consolini s-a născut şi el în casa unor ţărani de lîngă Verona.

★

Irina Csik a împlinit la 16 decembrie 30 de ani. Da, 30 de ani şi în ziua aceea, intrînd în încăperea în care lucrează, a descoperit cu surprindere pe birou o minunată glastră cu flori. Alături un plic. L-a deschis cu vădită curiozitate şi a putut afla că muncitorii, tehnicienii şi funcţionarii fabricii „Ţesătoria roşie" o felicită cu toată căldura. Oare să fi fost acesta primul semn de consideraţie de care se bucură ea, noua directoare a fabricii? Aşa, aflaţi că maestra sportului Irina Csik, fosta secretară a organizaţiei de partid a fabricii „Teba" din Arad, este astăzi directoarea unei importante întreprinderi din Lugoj. E un lucru cît se poate de normal, dar tocmai de aceea, stînd acum cîteva zile în acelaşi birou, în care florile din glastre îşi păstrează încă prospeţimea, am rugat-o pe Irina Csik să se întoarcă cu ani înapoi.

★

Satul Mic... In casa ţăranului sărac Francisc Csik se născuseră trei fete: Ileana, Rozalia şi Irina. Apoi cînd Irina mai crescuse, a venit pe lume şi Zoltan. Tocmai bine, pentru că Irina putea să aibă grijă de Zoltan şi să-i ajute şi mamei. Ba, găsea şi răgazuri să alerge la şcoală şi să stea în bancă, atentă, alături de ceilalţi copii. Intr-o zi, cînd a împlinit 12 ani, drumul ei n-a mai dus la şcoală. Alături de Ileana, Rozalia şi Zoltan, Irina păşea plîngînd în urma unui sicriu. Mama Csik închisese ochii pentru totdeauna. Irina a căutat de lucru la moşia din Mocrea. Copilă, la 12 ani, lucra din greu, dar găsea încă puteri pentru ca, tîrziu în noapte, să mai cerceteze caietele de şcoală.

„Am făcut 6 clase" — spune Irina.

După 1938 trăieşte cei mai grei ani ai vieţii sale. Trudeşte aşa pînă în 1944 cînd odată cu eliberarea patriei noastre, descoperă o lume nouă. Devine membră a U.T.C. şi începe să lucreze cu toată rîvna, în producţie. Tot din perioada aceasta, Irina Csik păstrează primele ei amintiri sportive. Ajunsese o bună gimnastă. In 1946, ea devine membră de partid şi activitatea ei este şi mai susţinută. Tot în acest an, în preocupările ei, canotajul ia locul gimnasticii şi, spre surprinderea generală, echipajul al cărei căpitan era Irina cucereşte pentru prima oară titlul de campioană a ţării la întrecerile de la Galaţi.

Dar secţia de confecţii a fabricii, în care lucrează, este desfiinţată. Muncitoarele din această secţie, „farmacia fabricii" — cum o denumeşte Irina, se hotărăsc cu greu să-şi schimbe felul de muncă. Irina le convinge pe tovarăşele ei de sport să treacă la ţesătorie. Mai mult decît atît, ea se hotărăşte să cunoască modul de fabricaţie, aşa că cere să fie trecută la secţia de preparare. Pînă în 1948 trece prin toate secţiile fabricii, reuşind să deprindă întreg procesul de producţie. In această perioadă, o preocupă însă şi pregătirea ei ca sportivă şi chiar activitatea culturală din întreprinderea din care face parte. In 1951, Irina Csik este aleasă secretară a organizaţiei de partid a fabricii „Teba" din Arad, unde duce o activitate deosebit de rodnică. Irina Csik înţelege că noua sa muncă nu va putea da roade dacă nu va continua să aprofundeze problemele producţiei. De aceea, insistă să i se dea posibilitatea să studieze, ceea ce se va întîmpla din octombrie 1954 şi pînă în august 1955. Astăzi, Irina Csik este directoarea unei întreprinderi în care lucrează cîteva sute de muncitoare şi muncitori.

★

Acum două luni, sosind la Lugoj, Irina Csik se gîndea cu îngrijorare la noua ei muncă. Dorise mult să înveţe, dar, la drept vorbind, nu se gîndise niciodată să ajungă în acest post. Inginerul şef al fabricii „Ţesătoria roşie" îşi aminteşte de emoţia care o stăpînea pe noua directoare în clipa în care s-a aşezat la biroul la care lucrează acum.

O întîmplare însă, i-a redat Irinei stăpînirea de sine. A pornit prin secţiile fabricii. A intrat la ţesătorie. Muncitoarele au ridicat capul privind-o cu multă curiozitate, chiar mirate. Mergea încet, cerceta fiecare război. Un fir rupt.

— Imi dai voie? spuse ea muncitoarei, o femeie în vîrstă.

Aceasta o priveşte mirată.

— Dar ştii?

— Sigur, şi eu sînt ţesătoare.

— Atunci da, dar numai dacă te pricepi într-adevăr.

De atunci de cîteori vine în fabrică, şi vine foarte des, stă chiar ore întregi printre războaie, vorbeşte, ascultă, ajută. In fabrică ea s-a preocupat de la început de curăţenie, care lăsa de dorit, s-a ocupat de cămin şi cantină şi, bineînţeles, ţine seamă în fiecare clipă de cuvintele pe care le poţi citi chiar deasupra biroului ei: „In munca de conducere, datoria cea mai de preţ este controlul realizării sarcinilor".

Peste cîteva clipe schiful va fi pregătit şi vîslitul va începe

★

Am stat o zi întreagă în biroul Irinei Csik. Am notat cîteva dialoguri.

Intră femeia de serviciu, Elena Pall.

— Bună dimineaţa, tovarăşă directoare!

— Bună dimineaţa! Ce face feciorul nostru?

Copilul tovarăşei Pall este bolnav şi directoarea s-a ocupat ca el să fie internat în spital.

Irina Csik formează un număr de telefon:

— Bună dimineaţa, tovarăşe! Să ştii că ne răfuim. De ce n-aţi prezentat planul de contractări de piese de schimb pe anul 1956?...

Pe birou se află mai multe volume. Răsfoiesc unul: „Metoda de calculare a necesarului de coloranţi şi produse chimice pentru fabricile de finisare din industria bumbacului".

Pe margine, multe însemnări...

In curînd vor veni şi celelalte fete şi vom începe antrenamentul...

★

Intr-o zi, cînd a intrat la ţesătorie, Maria Vucşa care este şi jucătoare de handbal, a întrebat-o:

— Cum aţi putut face faţă cu producţia şi cu sportul, tovarăşă directoare? De cîte ori aţi fost campioană?

— De şase ori, şi am reuşit să îmbin foarte bine munca cu activitatea sportivă.

Stînd de vorbă cu Irina Csik am aflat că ea vrea să-şi continue activitatea sportivă şi la Lugoj. De curînd, a fost la Bucureşti, interesîndu-se de felul în care va putea să procure ambarcaţiuni, în special caiace şi canoe. Cu acestea se va putea închega o activitate susţinută pe Timiş. Maestra sportului socoteşte că la Lugoj trebuie să se acorde o atenţie deosebită elementului feminin, deoarece, în întreprinderile din această localitate, muncesc foarte multe femei.

★

Irina Csik mi-a vorbit de cărţi şi filme, despre colegele ei de sport, despre întrecerile la care a participat. Mi-a vorbit de amărăciunile vieţii ei, dar şi de marile ei bucurii şi am înţeles ce a însemnat Partidul în viaţa acestei harnice femei.

Stînd şi ascultînd-o, mi-am dat seama că pentru a ajunge unde este astăzi, a trecut prin multe încercări. Incercări care, pe cei cu caractere puternice — aşa cum este comunista Irina Csik — îi căleşte şi mai mult, îi face capabili să înfrunte greutăţi şi mai mari.

Pentru ea, fabrica din Lugoj a devenit un loc unde va trebui să înfrunte, fără îndoială, încă multe greutăţi, dar ea socoteşte de pe acum că acestea vor fi înlăturate.

— Ne trebuie o creşă.

Şi aşa cum priveşte prin curte, o şi vezi alegînd locul unde se va înălţa noua clădire.

Păşeşte pe drumul încă nepietruit.

— Şi pe acesta îl vom face!

Trebuie să crezi, pentru că însuşi drumul Irinei Csik este o dovadă a puterii ei de muncă.

— Trebuie să termin liceul, învăţ de zor!

Cînd le va face pe toate, cum găseşte timp pentru ele — acesta este, poate, singurul „secret" al Irinei Csik.

★

Ileana şi Rozalia sînt ţesătoare la Arad. Zoltan a studiat în Uniunea Sovietică şi este inginer la Baia Mare, Irina este directoarea unei fabrici.

Imi mai pun o singură întrebare, gîndindu-mă mai ales că pentru un asemenea reportaj o pagină de ziar este insuficientă şi că multe ar mai fi de scris despre ei: ce titlu ar alege Gianni Brera dacă ar trebui să scrie aceste rînduri? Şi nu pot să nu mă gîndesc la cel pe care l-am mai pomenit: „Romanul lui Adolfo Consolini, omul simplu".

Nu-i aşa, Gianni Brera, sînt alţi oameni pe la noi, o altă lume? La noi, pionierii îi scriu Irinei Csik cu prilejul Anului Nou:

„Vă mulţumim pentru grija pe care o aveţi pentru noi. Din partea dumneavoastră am primit un mare sprijin. Am auzit de succesele obţinute de întreprinderea pe care o conduceţi. Vă dorim noi succese în muncă!"

TUDOR VORNICU